



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи справляння судового збору (реєстр. № 3552 від 27 листопада 2015 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 16 листопада 2016 року (протокол №53) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи справляння судового збору (реєстр. № 3552 від 27 листопада 2015 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Луценко І.С. та Южаніною Н.П.

Згідно із пояснювальною запискою метою Законопроекту є усунення необґрунтованого справляння судового збору у справах про адміністративні правопорушення, запровадження єдиного підходу до встановлення ставок судового збору (визначення розміру судового збору залежить від рівня встановленої місячної мінімальної заробітної плати), встановлення однакового розміру для всіх юрисдикцій з врахуванням соціально-економічної ситуації в державі, а також усунення фінансової складової як перешкоди у доступі до правосуддя.

Законопроектом пропонується внести зміни у Кодекс України про адміністративні правопорушення та Закон України «Про судовий збір», передбачивши: скасування положення, яке дозволяє застосовувати до особи, щодо якої судом ухвалено постанову про накладення адміністративного стягнення, додаткового фінансового стягнення, у вигляді судового збору; єдиний підхід до визначення рівних ставок судового збору для всіх судових юрисдикцій, встановити їх граничного розміру; встановлення однакової ставки судового збору при зверненні як до апеляційної, касаційної інстанцій, так і до Верховного Суду України; поновлення позиції щодо відновлення пільг для працівників по сплаті судового збору у спорах, що виникають з трудових правовідносин, у тому числі пов'язаних із публічною службою; об'єднання та зниження розміру оплати судового збору за додаткові послуги суду щодо видачі документів;

обмеження цільового використання коштів, що надійшли в якості судового збору.

Законодавчими актами, що визначають дану сферу правового регулювання, є Кодекс України про адміністративні правопорушення та Закон України «Про судовий збір». Необхідність внесення змін до інших законодавчих актів для вирішення проблеми, порушеної у законопроекті, відсутня.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Відповідно до статті 92 Конституції України визначено перелік питань, що мають регулюватися виключно законами України, зокрема, виключно законами України визначаються система оподаткування, податки і збори, у тому числі судовий збір, як особливий різновид державного збору, засади його сплати тощо.

Законом України «Про судовий збір» на законодавчому рівні врегульовано питання справляння судового збору, сплата якого передбачена Кодексом адміністративного судочинства України, Цивільним процесуальним кодексом України та Господарським процесуальним кодексом України.

Положення згадуваного Закону визначають поняття судового збору, платників та об'єкти справляння судового збору, розміри ставок, пільги щодо сплати судового збору, порядок сплати та повернення судового збору, підстави відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати, спрямування судового збору.

Комітет звертає увагу, що чинним законодавством встановлено ставки судового збору як при поданні відповідних позовних заяв до суду першої інстанції, так і при поданні апеляційної, касаційної скарги або заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України у порядку цивільного, адміністративного та господарського судочинства.

У зв'язку із набранням 1 вересня 2015 року прийнятих Верховною Радою України змін до Закону України «Про судовий збір» (Закон України від 22 травня 2015 року №484-VIII) були змінені ставки судового збору, переглянуто перелік пільгових категорій суб'єктів сплати судового збору тощо, у зв'язку із чим виникає потреба вивчити результати застосування цього законодавчого акту та узагальнити практику реалізації чинних положень Закону України «Про судовий збір».

Водночас, зважаючи на правову позицію, вкладену у Рішенні Європейського суду з прав людини від 19 червня 2001 року у справі «Креуз проти Польщі», Комітет застерігає, що сплата судового збору не

повинна перешкоджати доступу до правосуддя, ускладнювати цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, та має переслідувати законну мету.

Разом з цим, порядок обчислення судового збору, встановлення системи пільг зі сплати судового збору, встановлення того чи іншого розміру ставок судового збору є предметом виключного правового регулювання Закону України «Про судовий збір», оскільки судовий збір – це різновид обов'язкового платежу до Державного бюджету України, тобто різновид збору у розумінні виключної законодавчої регламентації згідно статті 92 Конституції України .

Розміри ставок судового збору визначені статтею 4 Закону України «Про судовий збір», що і є значною мірою предметом запропонованих Законопроектом змін.

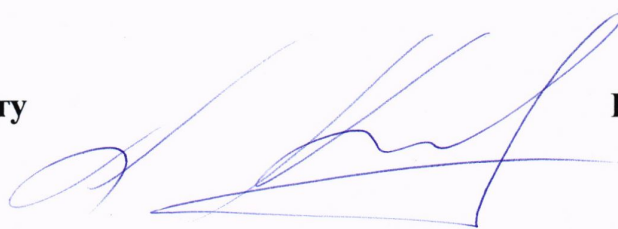
Основним законодавчим актом, що регулює відповідну сферу правовідносин є Закон України «Про судовий збір», реалізація законопроекту не потребує додаткових змін до інших законів, узгоджується з приписами Конституції.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило низку зауважень до Законопроекту, які не стосуються його невідповідності нормам Основного Закону України, та в цілому підтримує запропоновані зміни.

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), внесення запропонованих Законопроектом змін до чинного законодавства є сферою реалізації конституційних повноважень парламенту та узгоджується з нормами Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи справляння судового збору (реєстр. № 3552 від 27 листопада 2015 року), поданий народними депутатами України Луценко І.С. та Южаніною Н.П., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету



Р.П. КНЯЗЕВИЧ